

CORVINA

A MAGYAR KÖNYVKERESKEDŐK EGYLETÉNEK KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 10., 20. ÉS 30-ÁN.

A «CORVINA» szerkesztőségének szánt kéziratokat Petrik Gézához (Budapest, II., Bimbó-utca 12.) küldendőik.

Az egylet tagjai ingyen kapják.

Felírózati ára egész évre 16 kor.

HIRDETÉSEK ÁRA: 3 hasábos nonpareille soronként tagoknak 6 fillér, nemtagoknak 10 fillér.

Ujjonnan megjelent könyvek.*

Magyar könyvek.

Magyar tudom. Akadémia Budapest.

Akadémiai értesítő 138—139. füzet. A magy. tud. Akadémia megbízásából szerkeszti *Szily* Kálmán. (8-r. 261—360 l.) Bpest, 1901. Magy. tud. Akadémia 1 k. 20 f.

Emlékbeszédek. A magy. tud. Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott — Szerkeszti a főtítkár. X. kötet. 12. szám. (8-r.) Bpest, 1901. Magy. tud. Akadémia. 12. szám. *Radvánszky* Béla báró. Emlékbeszéd gróf *Andrássy* Manó lev. tag felett. (15 l.) 30 f.

Értekezések a társadalmi tudományok köréből. Kiadja a magy. tud. Akadémia. A II. osztály rendeletéből szerkeszti *Pauer* Imre. XII. kötet. 6. szám. (8-r.) Bpest, 1901. Magy. tud. Akadémia.

6. szám. *Concha* Győző. A rendőrség természete és állása szabad államban. Székfoglaló értekezés. (48 l.) 80 f.

Értekezések a történelmi tudományok köréből. Kiadja a magy. tud. Akadémia. A II. osztály rendeletéből szerkeszti *Pauer* Imre. XIX. kötet. 5. szám. (8-r.) Bpest, 1901. Magy. tud. Akadémia.

5. szám. *Téglás* Gábor. Tanulmányok Dacia délkeleti hadi szervezetéről. A rozsnyói táborhely (Erdenburg) és jelentősége Dacia történetében. Négy rajzmelléklettel. (39 l.) 1 k. 20 f.

Nyelvtudományi közlemények. XXXI. kötet. A magy. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerkeszti *Szinyei* József. (8-r. 129—252 l.) Bpest, 1901. Magy. tud. Akadémia 1 k. 50 f.

Deutsch Zsigmond és Társa Budapest.

Kerekes György. *Vajda* János élete és munkái. (8-r. 237 l.) Bpest, 1901. Az Országos Irodalmi r.-társ. kiadása. *Deutsch* Zs. és társa bizom. 4 k.

Franklin-Társulat Budapest.

Békésy Sándor dr. Az ipari munkások baleset ellen való biztosítása külföldön. (Lex. 8-r. 83 l.) Bpest, 1901. Franklin-Társulat 2 k.

Encsei Dorner Béla. A sertés Magyarországon. (N. 8-r. VIII. 372 l. és számos képpel.) Budapest, 1901. Franklin-Társulat 5 k.

Grill Károly udv. könyvkereskedése Budapest.

ndokolás a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetéhez. I. kötet. Bevezetés. Személyjog. Családjog. (N. 8-r. XVII., 740 l.) Budapest, 1901. Grill Károly 3 k. Vázonkötésben 4 k. 60 f.

Magyar törvények Grill-féle kiadása. (8-r.) Bpest, 1901. Grill Károly. Egy-egy kötet vázonkötésben 12 k.

Gaár Vilmos dr. Igazságügyi szervezet. Perenkívüli eljárások. Kisajátítási eljárás. Örökösödési eljárás. Telek-könyvi rendelet a betétszerkesztéssel. Katonai házassági óvadék becslése. (VI., 968 l.)

Hornyánszky Viktor Budapest.

Eszterházy János gróf. Az összeférhetetlenség és a nemzeti-ségi programok. (N. 8-r. 29 l.) Bpest, 1901. Hornyánszky Viktor 40 f.

Kilian Frigyes utóda egyet. könyvkereskedése Budapest.

Herman Ottó. A madarak hasznáról és káráról. Száz képpel. (8-r. 280 l.) Kiadja a magy. kir. földművelésügyi miniszter támogatásával a K. m. természettudományi társulat. Bpest, 1901. Kilian Frigyes utóda bizom. Vázonkötésben 3 k.

Jeletése. A magyar kir. földtani intézet évi — 1899-ről. (Lex. 8-r. 136 l.) Budapest, 1901. Kilian Fr. utóda bizom. 1 k. 30 f.

Magyar statisztikai közlemények. Uj folyam. XXV. kötet. A magyar korona országainak betegsegélyző pénztárai 1898-ban. Kiadja a M. kir. központi statisztikai hivatal. (N. 4-r. 99, 125 l.) Bpest, 1901. Kilian Fr. utóda bizom, Vázonkötésben 6 k.

Zappner Mór. A vízgözök hőelmélete. A szöveg közé nyomtatott ábrákkal. (8-r. 129 l.) Bpest, 1901. Kilian Fr. utóda bizom. 5 k.

Lampel Róbert udv. könyvkereskedése Budapest.

Böngérfi János és *Tolnai* Lajos dr. Magyar nyelvtan. Különös tekintettel a helyesírás és fogalmazás tanítására. A polgári iskolák I. osztálya számára. (8-r. 56 l.) Bpest, 1902. Lampel Róbert 72 f.

Ember Károly és *Hortobágyi* Antal. A magyar nemzet története. Polgári-, felsőbb leányiskolák és tanítónőképzők számára. Második kiadás. (N. 8-r. 184 l.) Budapest, 1901. Lampel Róbert 2 k.

Gööz József dr., *Póra* Ferenc, *Tóth* József. Magyar olvasókönyv stilisztikai tudnivalókkal. A polgári- és felsőbb leányiskolák harmadik osztálya számára. Második kiadás. (N. 8-r. 179 l.) Bpest, 1901. Lampel Róbert 1 k. 60 f.

Görög és latin remekírók gyűjteménye. Szerkeszti *Csengeri* János dr. (8-r.) Bpest, 1901. Lampel Róbert.

C. Julius Caesar. Commentarii de bello Gallico. Szemelvényekben. Magyarázta *Kempf* József. Gallia térképével s több képpel. (XXVI., 240 l.) 2 k. 60 f.

Gramma Döme. Népiskolai földrajz. Az elemi IV. osztály növendékei számára. Átnézte *Sipos* Orbán. (8-r. 63 l.) Bpest, 1901. Lampel Róbert. Kötve 50 f.

Herman Ottó. A madarak hasznáról és káráról. Száz képpel. (8-r. 280 l.) Kiadja a magy. kir. földművelésügyi miniszter támogatásával a K. m. természettudományi társulat. Bpest, 1901. Lampel Róbert bizom. Vázonkötésben 3 k.

Latin és görög iskolai classicusokhoz való praeparatio. Szerkeszti *Dávid* István. (52. füzet. (8-r.) Budapest, 1901. Lampel Róbert. Egy-egy füzet 50 f. 52. füzet. *Homeros Iliás*. I—VI. ének. Magyarázta *Szölke* Adolf. III. füzet. *Iliás* II. 326—III. 303. (81—112 l.)

Népnevelők könyvtára. 10. füzet. A népnevelők budapesti egyesületének tulajdona. Szerkeszti *Peres* Sándor. III. évf. 2. füzet. (N. 8-r.) Bpest, 1901. Lampel Róbert. 10. füzet. *Mosdóssy* Imre. Félzségségek a nevelésben. (111 l.) 1 k.

Schön József. Gyakorlati családi nevelés. (K. 8-r. 116 l.) Bpest, 1901. Lampel Róbert 2 k.

* Könyvészetünk teljessége érdekében felkéretnek a t. kiadók, hogy kiadványaik egy-egy példányát megjelenés után azonnal címemre beküldeni sziveskedjenek. *Rényi* Károly (Grill-féle cs. és kir. udv. könyvkereskedésben).

- Szterényi Hugó dr.** Állattan. A középiskolák felsőbb osztályai számára, úgyszintén tanítóképző-intézetek használatára. Nyolc színes táblával és 540 képpel a szövegben. (N. 8-r. VII., 255 l.) Bpest, 1902. Lampel Róbert 4 k.
- **Növénylan.** A gymnasiumok negyedik osztálya számára. 9 színes táblával és 292 képpel a szövegben. Harmadik, az új tanterv szerint átdolgozott kiadás (N. 8-r. 193, XVI. l.) Bpest, 1902. U. o. 3 k.
- **Ugyanaz.** A reáliskolák ötödik osztálya számára. 9 színes táblával és 284 képpel a szövegben. Harmadik, az új tanterv szerint átdolgozott kiadás. (N. 8-r. 170, XVI. l.) Bpest, 1902. U. o. 3 k.
- Tergina Gyula dr. és Kovács Samu.** A magyar nemzet története. Polgári fiú-iskolák számára. Térképekkel és illusztrációkkal. (N. 8-r. 184, V. l.) Bpest, 1902. Lampel Róbert 2 k. 40 f.

Ifj. Nagel Ottó Budapesten.

- Knorr Alajos.** A magyar törvénytár betűrendes tárgymutatója. Negyedik kötet. 1891—1900. (N. 8-r. XXX., 738 l.) Bpest, 1901. Ifj. Nagel Ottó. 8 k. Vászonnkötésben 10 k.

Országos erdészeti egyesület Budapesten.

- Fekete Lajos.** Népszerű erdészeti növénytan beszélgetésekben. I. füzet. Spórás növények. Néptanítók, községi előjárók és kisbirtokosok számára. (8-r. 85 l. és 15 színes tábla magyarul a szöveggel.) Kiadja az «Országos erdészeti egyesület.» 5 k.

Országos központi községi nyomda részv.-társ. Budapest.

- Sgalitzer Gyula dr.** Az új bűnvádi perrendtartás népszerű kézikönyve. Kereskedők és iparosok használatára. (K. 8-r. 96 l.) Bpest, 1901. Orsz. központi községi nyomda r.-társ. 1 k. 20 f.

Ranschburg Gusztáv Budapesten.

- Budai krónika, A** — A legrégebb hazai nyomtatványnak a M. N. Múzeum könyvtárában levő példánya után készült lenyomata. Bevezető tanulmányjal ellátta *Fraknói Vilmos.* (Chronica Hungarorum. Impressa Budae 1473.) Tyris similibus. (4-r. 34. 134 l.) Bpest, 1900. Ranschburg Gusztáv 20 k.
- Ezen címmel a Magyar Könyvkereskedők Évkönyve 1900. évi folyamában a 13. lapon mint kiadó Ranschburg Győző szerepel. A Győző név tehát helyesen Gusztáv-ra ki-javítandó!*
- A könyv címét különben az 1901. évi Évkönyvben újra közölni fogjuk.*

Singer és Wolfner Budapesten.

- Filléres könyvtár.** 95—112. szám. Szerkeszti Pósa Lajos. (8-r.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner. Egy-egy szám köteve 50 f.
95. szám. **Gaál Mózes.** A koldusvezető. Elbeszélés. (55 l.)
96. szám. **Holló Sárika.** Nyolc mese. (47 l.)
97. szám. **Krudy Gyula.** Hortobágy. Elbeszélés. (64 l.)
- 98—99. **Havas István.** Koncz Márton. Elbeszélés a kurucvilág idejéből. (94 l.)
100. szám. **Petőfi** költeményei az ifjúság számára. (63 l.)
101. szám. **Tutsek Anna.** Évike vándorlása. (47 l.)
102. szám. **Gaál Mózes.** Bem apó és a székelyek. Egy vén székely huszár elbeszélése. (46 l.)
- 103—104. szám. **Tábori Róbert.** Mátyás ifjúsága. Történelmi elbeszélés. (141 l.)
105. szám. **Krudy Gyula.** Utazás a Szepességben. (45 l.)
106. szám. **Krudy Gyula.** Utazás a Tiszán. (47 l.)
107. szám. **Sebők Zsigmond.** A két árvizes gyerek. Elbeszélés a magyar ifjúság számára. (87 l.)
108. szám. **Garády Viktor.** Hol a Vitéz? Elbeszélés. (48 l.)
109. szám. **Bácskai Emil.** A meghódított föld. A serdültebb ifjúság számára. (48 l.)
- 110—112. szám. **Garády Viktor.** Kerek erdő. Képek és történetek az állatvilágból. Sok képpel. (143 l.)

Stampfel Károly udv. könyvk. Pozsonyban.

- Láng János.** Iskolai daloskönyv. Előgyakorlatok dalokkal s függelékül 25 kétszólamú dal. Polgári- és középiskolák részére. Első füzet. (8-r. 42 l.) Pozsony, 1901. Stampfel Károly. 80 f.
- Schultz Imre.** Ének- és daloskönyv. Katholikus népiskolák számára két részben. Első rész: alsó osztályú növendékek részére. (8-r. VIII., 26 l.) Pozsony, 1901. Stampel Károly 40 f.

- Ugyanaz. Második rész: felsőbb osztályú növendékek részére. (8-r. VIII., 47 l.) Pozsony, 1901. U. o. 60 f.

- Tudományos zsebkönyvtár.** 82., 86—89. szám. (K. 8-r.) Pozsony, 1901. Stampfel Károly. Egy-egy szám 60 f.
82. szám. **Matavovszky Béla.** Áruüzleti szokások. (68 l.)
86. szám. **Bozóky Endre dr.** Kosmografia. (A világegyetem rövid leírása.) 31 ábrával. (69 l.)
- 87—89. szám. **Cserey Adolf dr.** Lepkehatározó. Vagyis hazánkban előforduló nagy lepkék neveinek és gyakrabban előforduló fajainak megismerésére szolgáló utmutató. Számos képpel. (161 l. és 12 színes tábla.)

Toldi Lajos Budapesten.

- Rendeleték tára, Magyarországi** — Harmincötödik folyam. 1901. IV. füzet. Kiadja a magy. kir. belügyministerium. (8-r. 231—284 l.) Bpest, 1901. Toldi Lajos bizom. 50 f.

Zeneművek.*

Bárd Ferenc és testvére Budapesten.

- A legszebb magyar nóták.** VI. évfolyam. Budapest, 1901. Rózsavölgyi és társa.
2. szám. 1. Dr. Képesy József. Barna kis lány hallja maga, hallja... 2. Dr. Képesy József. Elszállott a parti fecske... 60 f. netto.

Hromatka Adolf Fiume.

- Fest C. de.** Op. 6. Berceuse. Pour Violon et Piano. Fiume, 1901. Hromatka Adolf 2 k.

Klökner Ede Budapesten.

- Huber Sándor.** (Összeállításában.) «Ocskay Brigadéros» Herczeg Ferenc történelmi színművének zeneszámai. 1. Hej Rákóczy, Bercsényi! Ének-zong. 2. Magyar szerenád, Lavotta első szerelme. Zongorára. 3. Zsendelyes hi, eszterház. Ének-zong. 4. Csinom Palkó. Ének-zong. 5. Erdélyi hajdu-tánc. Ének-zong. 6. Rákóczy kesergő. Régi magyar motívumok felhasználásával. Zongorára. Budapest, 1901. Klökner Ede 3 k.
- Lányi Ernest.** Op. 104 B. Ungarischer Trauermarsch. Magyar gyászinduló. Zongorára. Budapest, 1901. Klökner Ede 1 k. 80 f.
- Lengyel Miska.** Danse des Patineurs. Moulinets Vals. (Koreografiáját szerző: Mazzantini Luigi.) Budapest, 1901. Klökner Ede 2 k. 50 f.
- Lyra.** Magyar férfi négyeskarok gyűjteménye. Budapest, 1901. Klökner Ede. IX. Lányi Ernő. Op. 108. Dal a dalról. Vezérkönyv 2 k. netto. Egy teljes szólam 80 f. netto.
- Melodramák és vig monologok gyűjteménye.** Budapest, 1901. Klökner Ede.
- I. Ögyek-Langer Viktor.* A szép Gacsó Ilona. (Költemény Pósa Lajostól.) 2 k.
- II. Farkas Lajos.* A vén cigány. Melodráma, a szabadságharcból. (Költemény Farkas Imrétől.) 2 k.
- Zenélő-Magyarország.** Budapest, 1901. Klökner Ede. VIII. évfolyam.
4. füzet. 1. Lengyel Miska. Nem kő neköm ez világon. (Uj Göre-nóta.) Ének-zong. 2. Székely Ilona. Op. 27. Magyar ábránd. Zongorára. 3. Cipollone Alfonso. Petite Barcarolle. Zong. 4. Beriot K. Olasz dallamok. (Melodies Italiennes). No. 1. Hegedű-zong. kísérettel 60 f. netto.
5. füzet. 1. Doda Borbély Sándor. Elsírtam már a könnyemet. Ének-zong. 2. Farkas Lajos. A vén cigány. Melodráma. 3. Stark Henrik. Ha igyekszem, majd menni fog. Kuplé. Ének-zong. 60 f. netto.
6. füzet. 1. Dóczy József. «Sírhattok már, sírhattok már lányok. 2. Ettinger O. op. 16. Aurélie. Polka française. 3. Costa M. Kis virág vidd titkomat... 4. Fesca Sándor. Esti dal. (Abendlied.) Zong. 60 f. netto.
7. füzet. 1. Huber Sándor. (Letételében.) Az «Ocskay brigadéros» színművének zeneszámai: a) Hej Rákóczy!

* Felkérem a t. kiadó urakat saját érdekükben, hogy zeneműjodonságaikat *alanti címre beküldeni* sziveskedjenek, mert csak úgy vagyok képes lelkiismeretesen és pontosan szerkeszteni e jegyzéket.

Bercsényi! b) Magyar szerenád «Lavotta első szerelme».
c) Rákóczy kesergő. 2. Fekete István. Kipirult már az ég
alja. Ének-zong. 3. Grieg Edw. Szeretlek én! Ich liebe
Dich! Múdal. Ének-zong. 60 f. netto.

8. füzet. 1. Lengyel Miska. Temetőben ástak egy sírt...
Ének-zong. 2. Sávós Gyula. Megmondtam a galambomnak.
Ének-zong. 3. Sousa Fülöp János. Fregoli induló. (Sávós
és csillagok.) Zongorára. 4. Halfdan Kjerulf. Op. 28. No.
5. Tavasz dal. Frühlingslied. Zongorára 60 f. netto.
9. füzet. 1. Bogdán István. Nevet engem az én rózsám.
Ének-zong. 2. Kárpáti Sándor. Ilonka keringő. Zong. 3.
D'Amant Leó. Ici, pici, aranyuci. Vigdal. Ének-zong.
60 f. netto.

Nádor Kálmán (Táborszky Nándor) Budapesten.

Erdélyi Dezső. Cimbalom-szalon. Folyóirat. III. évfolyam.
Budapest, 1901. Nádor Kálmán. (Táborszky Nándor.)
9. szám. 1. Erdélyi Dezső. Bús gerlice szállj keletre... 2.
Beleznay A. A szép fának szép az ága... 3. Imrik Cor-
nélia. Ha engem a sír éje főd... 4. Nagy a feje búsuljon
a ló... (Népdal) 5. Egyszer esik esztendőben vizkereszt...
(Népdal) 6. Szentirmay Elemér. Ripittyum-nóta. 7. Rodom-
inczky E. Csak álom volt. 8. Serly Lajos. A kis Mici.
(Kuplé) 1 k. 20 f.

Rózsavölgyi és társa Budapesten.

Baka-Baitz Irma. 31. mű. Pompéji dalkeringő. (Szöveg Szávay
Gyula.) Ének-zong. Budapest, 1901. Rózsavölgyi és Társa
2 k.
Gravé Hugó. Pöstyéni lovaregyleti induló. Zongorára. Pöstyén,
1901. Szerző sajátja. (Budapesten Rózsavölgyi és társa,
bizománya.)
Huszka Jenő. Két veréb. (Szöveg Beöthy László-tól.) A «Milliók
a hó alatt» című regényes színműben éneklő Fedik Sári.
Ének-zong. Budapest, 1901. Rózsavölgyi és társa.
Magyar dalok és népdalok. V. folyam. Budapest, 1901. Rózsa-
völgyi és társa.
9. Balázs Kálmán. Soh'sem voltam olyan boldog... 10.
Balázs Kálmán. Édesanyám adjon férjhez engemet... 1 k.
11. Lengyel Miska. Nagyságos úr... (Népdal.) Szöveg
Székely Dávidtól. 12. Lengyel Miska. Künn a sörház-
kaszárnyába... (Népdal.) Szöveg Bodrogi Zsigmond 1 k.
Oesten P. Op. 61. Gyöngyvirágok (Maiblümchen). 25 könnyű
darab a fiatalság számára újjazattal. Zongorára. Budapest,
1901. Rózsavölgyi és társa. 2 k.
Pavelko Jolán. Nannie's Dance. Valse. Pianoforte. Budapest,
1901. Rózsavölgyi és társa. 2 k.
Radvánszky József. 3. mű. Nefelejts szirmok. 10 eredeti magyar
dal. Ének és zongorára. 1. Úgy zokognék... 2. Csókkal
itat... 3. Siron nyílik... 4. Mátra szele... 5. Árva
szivem... 6. Messze, messze... 7. Kék a kökény... 8.
Szélnék ered... 9. Harangoznak... 10. Búzavirág...
Szeged, 1901. Szerző sajátja. (Budapesten Rózsavölgyi és
társa, bizománya.)
Schübert Ferenc zongoraművei. Tanulmányi célokra újjazattal
ellátva. Budapest, 1901. Rózsavölgyi és társa.
142. mű. 2. sz. 1 k.
142. mű. 3. sz. 1 k.

A fővárosi elemi iskolákban használt tan- könyvek.

A fővárosi kiadók nemrég fölkerítették a Tanácsot,
hogy állapítsa meg mentől előbb a fővárosi községi
elemi iskolákban az 1901—902-iki tanévben haszná-
landó könyveket, hogy ezek előállítására iránt meg
jókor gondoskodni lehessen. A Tanács végzése e
napokban érkezett le egyesületünkhöz s teljes szövege
a következő:

Budapest székesfőváros tanácsa.

33642.

901—VII.

T.

Intézkedés a főv. közs. elemi iskolákban haszná-
landó tankönyveknek az 1901—902-iki tanévre leendő
megállapítása iránt.

H.

Minthogy az elemi népiskolai tanterv végleges
megállapításának kérdése még mindig tárgyalás
alatt áll, s annak befejezéseig az elemi iskolai
tankönyvek revíziója sem oldható meg sikeresen,
a tanács a székesfőváros községi iskoláiban hasz-
nálatban lévő tankönyvekre nézve a statusquót a
jövő 1901—902. tanévre változatlanul fentartja.

Miről a tan. VII. ügyosztály, valamennyi főv.
iskolaszék, a közs. elemi iskolák igazgató és vezető
tanítói, valamint a főv. kir. tanfelügyelőség, végül
a Magyar könyvkereskedők egyesülete felzetten
értesítetnek.

Budapest székesfőváros tanácsának 1901. évi május
hó 23. napján tartott üléséből.

Halmos
polgármester.

A könyvnyomtatás és könyvdíszítés ipar- művészete.

Kivonat Czakó Elemérnek a «Csak szorosan»-egyletben tartott
főolvasásából.

(Folytatás.)

A ránk örökségként maradt nyomdászati elvek
szerint készült könyvekben az is igen divatos jelen-
ség, hogy a cím egy szabad térben uszkál. Ezt japáni
hatásnak kell betudnunk, valamint a le s feljutó, úgy-
nevezett szabad szedést is. Mindezekért azonban távol
keletnek ezt az artisztikus népét éppen nem tehetjük
felelőssé. Tudjuk, hogy a japánok dekoratív műveik-
ben több a proporció, mint a szimmetria. S ennek
rosszul felfogott értelme szerint alkották, sőt itt-ott
most is alkotják nyomdászaink a változatos, de
rettenetes szabad címlap-szedéseket.

A régiéknél erre vonatkozólag is akad jó példa.
A címlapok, de sőt a fejezetek címfelirata is be-
van keretezve s ez által mintegy kiemelve és a
szöveghez kötve. Egy egyszerű fejléccel vagy sza-
laggal is már fokozni lehet a cím hatását. A cím-
szedésre az amerikaiak szolgálnak kitűnő példákkal,
a kik egyszerű fogásokkal művészi elrendezést
tudnak létrehozni. A címek bekezdésével még azt
is elérjük, hogy nem leszünk kénytelenek épp ott
nélkülözni az oldalszámot, a hol azt legtöbbször
keressük. A szabadon lógó címfejekhez t. i. nem
lehet számot szedni. Közbevetőleg megjegyezzük,
hogy a lap számozását legcélszerűbb alólra alkal-
mazni és pedig középre, hogy az ívszámozást se
zavarhassa.

A könyv- és fejezetcímek szedésére nézve igen
sok a változat. Valamikor a sorokat szívesen szedték
tölcsér alakba vagy pohár formájára. Most újabban
pedig igen divatos a közelmúlt nyomdászati elvének
ellentétéképen minden tekintet mellőzni, ami
a sorok esésének szabályára vonatkozik és a Mün-
chenből lábra kapott ó-német mintára tele sorokba
szedni egy téglalap vagy kocka alakjába minden-
áron a címet. Amennyiben valahol a betűk nem
töltik meg a sort, oda surrogatúsként csillagokat
és más nyomdadíszeket is alkalmaznak.

A betűkre vonatkozólag még meg kell jegyez-
nünk, hogy ugyanazon karakterrel kell birni a

címlapénak, mint aminő a szövegben van. És hogy továbbá reklámbetűket és reklámszedést az első oldal nem tűr, mert ott nincs is rá szükség.

A szedés keretébe tartoznak még azok a nyomdászok, amelyeket a mesterszedők a maguk ízlése szerint állítanak össze. Tehát nem egy előre megkomponált könyvdísz, amelyet a művész direkt valamely meghatározott könyvhöz tervez, hanem a betűöntődék által szállított sablonszerű ékítmények, amelyek még elrendezésre várnak. A régi nyomdászoknak nem álltak ilyenek rendelkezésükre, még a XVI. században is csak egész fejlécek, záróképek és kezdőbetűk voltak a nyomdák felszerelése közt. A rá következő századtól kezdve azonban feldarabolt díszítő elemek jöttek divatba, melyeket mindenki a saját tetszése szerint állíthatott össze és amelyek jobbra arabeszkek voltak. Százötven évig ezek a keleti motívumok képezték a nyomdászoknak egyedüli összerakható tipográfiai díszét, míg aztán a párisi betűöntődék a rokokó szellemétől áthatva új gazdag folyamát a nyomdaékítményeknek nem zúditották a sajtóra. A XIX-ik században még inkább megsaporodtak a nyomda díszek. A hajlítható rézléniák és a fotomechanikai eljárások a nyomdász anyagát legnagyobb mértékben meggazdagították. Különösen sokat fejlődött a nyomdaékítmény a litográfiával való versenyzés következtében. A sokszorosításnak ez az egyszerű és könnyed eljárása fenyegette a nyomdászokat egyes ágát, harcra ingerelte, amely közben aztán szokatlan sok művészi elemet szívott fel magába, sajnos, nem mindig ízléses válogatással. Legutóbb pláne a *Mäzer*-lemezekkel és az ólomfaragással maguk a nyomdászok is vállalkoznak magasabb művészi feladatok megvalósítására, de őszintén szólva, ezen tevékenységüket nem igen koronázza siker.

A művészek által tervezett nyomdaékítményről később lesz szó, amelyekkel szemben a nyomdászoknak nincs egyéb dolga, minthogy logikusan alkalmazza bizonyos formaérzékkel ott, ahol azt a belső szükséglet kívánja. Tehát munkája csakis konstruktív legyen.

Még egy eszköz áll rendelkezésére a nyomdászoknak, amelylyel hatást bír elérni, t. i. a színek alkalmazása. Mindjárt elevenebb, élénkebb a könyv, ha a fekete betűk egyhangúságát megszakítja egy-egy vörös iniciále vagy címsor, mint ahogy a nyomdász az első termékeinél látjuk. A mai könyvnyomtatónak a festékgyárak a szivárvány összes színeit bocsátják rendelkezésére, mégsem bírja a színek által könnyen elérhető művészi hatást jobban kizsákmányolni.

A színek meghatározása egyrészt azonban már a tulajdonképeni könyvdísz és illusztráció tervezőjének feladat körébe vág.

III.

A *könyvdísz* a pusztá, rideg sornak az ékessége és a tartalomnak megvilágítója, segítő társa. A nyomdaékítményeknek is nevezett könyvdíszek kapcsolatot és keretet képeznek a betűk egyhangú mozaikjához, szempihentető oázisok és a szigorú rendben tartott sorok kellemes ellentétei. A könyvdíszek másik fajtái az illusztrációk, amelyek magasabb művészi alkotások,¹ de szintén nélkülözik az önállóságot, kísérik a szövegnek és szolgálatában állnak az összhangnak.

Ha a nyomda-dísznek és illusztrációnak a könyvhöz való viszonyáról akarunk tájékozást szerezni, ennél is előbb a régiek által elért eredményeket kell összegeznünk, mivel ők művészek és mesterek voltak egy személyben, működési körük nem oszlott meg s habár kisebb feladatoknak feleltek meg, munkáikban mégis jobban kidomborodik a lényeg.

Mint a betűk metszésénél, a szedés összefűzésénél, úgy a díszek és illusztrációk alkalmazásánál is a nyomdászoknak mintaképpül az írott könyvek szolgáltak. A legrégebbi fenmaradt kodexek igen egyszerűek voltak. Az első században például az írásnak csak a rubrikálás volt összes dísz, amely inkább szeszélyes mint ötletes vörös vonalakból állott (rubrém-vörös). Csak a népvándorlás után kezdődött az írott könyveknek díszesebb kiállítása, amikor az iniciálék már különös díszszel látják el. A barátkolostorokba belopózkodnak a népies ornamentumok s lassankint kifejlődik egy gazdag és hatalmas díszítő mód, karöltve a pompás miniatürestel.

A Franciaországban legnagyobb virágzásra jutott gót művészet korszakában már egy könyvön három művész is dolgozott: az író, a rubrikátor és az illusztrátor. A kiknek főtörekvésük volt, hogy a szöveg, az iniciále a maga virágos és lombos díszével s az alakos kép egy egységes egész benyomását keltsék.

A *korvinák* nyújtják az összharmonia legkiválóbb példáit. A szorgalom, kitartás és szeretet, ami e kéziratok készítőit jellemezte, meghozta gyümölcsét. A többnyire pergament alapon gonddal sorakoztatott antiquák már magukban is művészi hatást keltenek. Hát még a díszszel. Az első oldal pazar fényével nem merül ki a művész, minden fejezet elején gazdagon díszített kezdőbetű nyílik, csodálatos üde szeldísz szövődik le a sorok mentén és sokszor a szöveg tartalmát kecses miniatürrök élénkítik; kék, vörös, zöld és arany a rubrum; virágos arabeszk, arany csik, szárnyas fej, geniusz, madár, címer és arckép a dísz; minden csupa szín, csupa szépség.

Ilyenekkel szemben természetesen nehéz volt felvenni a harcot. Az első nyomtatványok nem is céloztak egyebet a szövegírás pótlásánál, tiszteletben tartván a rubrikátor és illusztrátor művészetét, azok számára üres helyet hagytak, hogy utólag bele rajzolják és fessék a könyv tulajdonképeni díszét. A gyermekkorból alig cseperedett azonban ifjává a nyomdász, nemcsak a scriptort gyűrte le, hanem diadalmaskodott a rubrikátor és illusztrátor fölött is. A nyomdafesték legyőzte a másolótentát, erejének növekedtével fölslegessé tette a rubrumot s a többi színompás festékeket is. Szint nem tudott ugyan nagy változatosságban nyújtani, de kárpótolta ezen gyengeségét a szép formával. Így lett a nyomtatás társa a fametszet, amelylyel a tipográfiába át lehetett ültetni a képet is egyszerű, de egységes tónussal.

A nyomtatott könyvnek díszítő művészete Olaszországban lelt első művelőkre. Itáliában a XV. században már *renaissance* művészet virágzott. A midőn a nyomdászokat oda került, ezen művésztől igen távol állott. Az olasz nyomdászoknak jutott tehát az a feladat, hogy ez új művészetágban a máshol elért eredményekig haladjanak. Ami nekik fényesen sikerült; bámulatossággal olvasztották be a *renaissance* gazdagságát a tipográfiai munkákba.

Az előmunkálatokat ehhez az ötvösök és műasztalosok végezték vésett és berakott munkáikkal. Az első nyomdadíszeket a díszítő motívumoknak szabad felfogása és az újjá idézett klasszicizmus gazdagsága jellemzik, amelyhez még a gót és keleti művészetek hatása járult. Az iniciálékban, a fejlécekben megelevenedik előttünk a renaissance világa, delfinek, akantuszok, pogány istenek és keresztény szentek váltják föl egymást, a címlapokon oszlopsorok, templomajtók és más építészeti megoldások várnak. Mindezeket azonban minden árnyékolás nélkül, körvonalaikban ábrázolták, egyrészt mert eleinte sablonoknak készítették a festők számára, másrészt a vonalas jelleg jobban megfelelt a síkdíszítménynek. A könyvdíszítők sokat tanultak Olaszországban az intarsziából. Annak nyugodt hatását varázsolták elő sötét alpból kiváló fehér díszítményeikkel, amelyben szintén nem volt semmi plasztikusság, sőt sokszor mintaképet túlszárnyalta, amikor már az építészetre nem is emlékeztetett.

Minden könyv, mint a XV. század előtti kéziratok, általában címlap nélkül jelent meg eleinte, többnyire csak «Incipit» szó jelezte a kezdetet, míg a tulajdonképeni cím, tartalomjegyzék, továbbá az íróra és nyomtatóra vonatkozó adat, a legutolsó lapon volt csoportosítva, melynek neve volt Explicit vagy Kolofon. A Kolofon rendszeren díszesebb, mint a többi lap, nem ritkán nyomása vörös és itt-ott nyomdász címerrel vagy jellel ellátva. A nyomdász is artisztikusan akarta kifejezni a könyvben kilétét s azt egy állandónak választott kis szimbólum vagy vonatkozás alkalmazásával vélte elérni. A nyomdásztól sokszor a könyv tulajdonosa sem akart elmaradni, könyvének táblájára művészek által tervezett ex-librist ragasztott. Továbbá eltanulták a kéziratból, hogy ahol érdekes rész van, vagy ahová sokszor kell ráfordítani, emlékeztetőül díszeket nyomjanak a könyvbe. Mindezek a fametszet művészetének fejlődésére nyújtottak alkalmat. Az első oldalra szedett és díszszel környezve megjelölt címlap 1480-ban Velencében kapott lábra. Es avval megindult egy hosszú sora az olasz címlapoknak, amelyeket még mindig sikerrel lehet tanulmányozni abból a szempontból, hogy egy felület díszítését miként kell művésziesen megoldani. Annyi művészi erő sohasem fog többet csoportosulni olyan egységesen a könyv előállításánál, sem annyi tapasztalat nem vár készen

új találmányt, mint az olasz renaissance könyvnyomtatóinál.

Legtöbb rokonságot mutat Olaszországgal a francia könyvdíszítés. Első remekei voltak itt az úgynevezett «livres d'heures»-ök, amelyekben már a fametszet egy tónusán utólag befestéssel próbáltak változatot létrehozni. Az írott és kézzel festett imakönyvek méltó versenytársai. Többnyire pergamentra nyomták. A «livres d'heures»-öknél is a síkdíszítmény az uralkodó típus, melynek finomságát azzal fokozták, hogy a ducokat fa helyett fémből metsztették, amely által tisztább és szubtilisebb lenyomatok jöttek létre.

(Folytatjuk.)

VEGYES.

Hazai imakönyvek. F. évi 11. számunkban megemlékeztünk arról, hogy az Országos Iparegyesület körlevelet intézett a hazai püspöki karhoz, melyben föl kérte őket, hogy az egyházmegyei papságnál és a híveknél hassanak oda, hogy az imakönyveket vásárló közönség minden alkalommal magyar szerző által írt és magyar iparosok által készített imakönyveket követeljen. Erre a közleményünkre reflektál most a **Szentesi Friss Újság** s azzal vádol minket, hogy nem vettünk magunknak annyi fáradságot, hogy megneveztük volna azokat a forrásokat, ahonnan a hazai gyártmányú imakönyvek beszerezhetők. A *Sz. F. U.* szerint lehet ugyan sejtteni, hogy valahol Magyarországon is kötnék be imakönyveket, de csak a Rózsa Kálmán régi módra kiállított könyvei keltik benne azt a meggyőződést, hogy itthon készültek. A *Sz. F. U.* szerint első kötelességünk lett volna, megismertetni a hazai könyvkereskedőkkel azokat a gyárakat és kiadókat, ahonnan hazai kötésű imakönyvek beszerezhetők.

Biztosíthatjuk a *Sz. F. U.*-ot, hogy mi nem azért nem neveztük meg a magyar papíron itthon nyomott és kötött imakönyveket terjesztő kiadókat, mintha sajnáltuk volna erre a fáradságot, hanem egyszerűen azért, mert ezt egészen fölöslegesnek tartottuk. Hiszen a «Corvina» olvasói egytől-egyik mind tudják, kik azok a kiadók, akik egészen magyar szellemű és magyar gyártású imakönyveket hoznak forgalomba, valamint azokat is ismerik, akik importálják a cikkeiket. Mi elégségesnek tartottuk, ha egyszerűen regisztráljuk az Országos Iparegyesületnek nem eléggé méltányolható törekvését és megvoltunk és vagyunk ma is arról győződve, hogy ez a közleményünk elég lesz arra, hogy a hazafias kollegák ezentúl kötelességüknek fogják tartani az importált imakönyvek mellőzését.

HIRDETÉSEK.

Szolnokon, Jász-Nagykun-Szolnok-megye, törvényszék, főgymnasium, polgári leányiskola, állami, községi, felekezeti népiskolák, több állami hivatal székhelyén egy 30 év óta fennálló **könyv- és papirkereskedés** családi okokból szabad kézből átadó. Közelebbit megtudhatni dr. Szücs Nándor ügyvédnél Szolnokon. 1 1-3

Láng József Nagyváradon keres: **Magyarországi Rendeleték Tára** 1888., 1891., 1893-1895., 1897., ódon, hibátlan példányokban. Ajánlatok directe kéretnek. 2

Traub B. és Társa Szegeden keres jó állapotban:

- 1 **Smith**, Vizsgálódás I. (Pallas).
 - 1 **Letoschek**, Mennyiségtan. (Pallas.)
 - 1 **Thaly**, Jávorka.
 - 1 **Nemz. szính.** K. 5. (Tóth: Nők az alkotmányban) Pfeifer.
- Kiss-Kersch**, Ima- és énekkönyv nagyobb mennyiségben.

- 1 **Knorr**, Tárgymutató a Törv. epl. Csalás kifogástalan példányokban!

Ajánl:

- 1 **Pallas Lexicon**. VII/XI. Pallas kötés. Olsón. 3

Könyv- és papirkereskedésembe keresek egy önálló munkához szokott könyv- és papirkereskedősegédet, a ki nyomtatványok felvételében is jártas, előnyben részesül.

Az állás augusztus 1. betöltendő. Ajánlatokat lehetőleg arcképpel és az igények megjelölésének feltüntetésével közvetlen hozzám kérek.

Kisvárdán 1901. június hó. 4
368 **Berger Ignác.**

Stampfel Károly udv. könyvkereskedése Pozsonyban keres új állapotban: 1 **Corpus juris** mill. kiad. teljes. 5

«Csak Szorosan» magyarországi könyvkereskedő-segédék egyesületének helyeszközlő osztálya.

Keres:

Egy elsőrangú könyvkiadó cég részére ügyes és megbízható *utazókat* magas jutalék mellett. 1

Fiatal (*keresztény*) könyvkereskedő-segédet, ki a papírszakmában is jártas, a magyar és német nyelvet bírja, vidéki könyvkereskedés részére. 2

Egy előkelő fővárosi zeneműkereskedés részére intelligens, gyakorlott könyvkereskedő-segédet. Zeneműkereskedésben jártasak előnyben részesülnek. 3

Fővárosi könyvkereskedés részére egy fiatal *szép kézírással bíró* könyvkereskedő-segédet, ki a magyar és német nyelvben jártas. Ajánlatok arcképpel és bizonyítvány-másolatokkal kéretnek. Belépés *szept. 15.*, esetleg *október 1-én.* 4

Fiatal könyvkereskedő-segédet, ki a papírszakmában is otthonos, egy előkelő vidéki cég részére. 5

E rovatban közöltekre minden megkeresést *írásban kér: Kántor Ferenc (Ráth cég, Haas-palota).*

Ajánl:

Fiatal, törekvő, a könyv- és rokon szakmákban jártas segédet. A magyar és német nyelvet bírja. *Beléphet azonnal.* 1

Egy szakképzett könyvkereskedő, ki több éven át előkelő bel- és külföldi cégeknél mint első segéd volt alkalmazva és a papírszakmában is jártas, keres mielőbbi belépésre megfelelő állást. A magyar és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja. 2

Önálló munkához szokott, a könyv- és papirkereskedés minden ágában jártas, jómodorú hadmentes (*keresztény*) segédet, *azonnali belépésre.* A magyar és német nyelvet bírja. 3

Üzletvezetői vagy *első-segédi* állásra egy szakképzett, a könyv- és papirkereskedés minden ágában, úgy a könyvnyomdai munkák felvételében teljes jártassággal bíró hadmentes segédet. *Beléphet azonnal.* 4

T. c.

Ezennel van szerencsénk a t. kartárs urak szives tudomására hozni, hogy a **nmélt. kereskedelemügyi m. kir. minister úr** által kegyesen támogatott és a mi kiadásunkban megjelenő

„Mintalapok iparosok és ipariskolák számára“

című gyűjtemény VII. évfolyamának 1-ső füzeté megjelent.

A **«Mintalapok iparosok és ipariskolák számára»** hazánkban az egyedüli ilyenmő szakirányú mintagyűjtemény, mely felöleli *a) a faipart* (épület- és bútorgyártás), *b) vas- és fémipart* (műlakatos) és *c) a fonó- és szövő- illetve nőipart.*

Évenként megjelenik: 4 faipari, 4 vas- és fémipari és 4 nőipari füzet, összesen 12 füzet.

Egy 12 füzetből álló teljes évfolyamnak ára ord. 32 korona. Kapható azonban külön-külön is és ára füzetenként 3 korona.

Szállítási feltételek: általában 25%, mérsékelt számban bizonyos mértékben is szállítjuk.

Midőn fenti vállalatra a t. kartárs urak szives figyelmét felhívni bátrak vagyunk, tesszük ezt főleg azon okból, hogy alkalmat nyújtsunk arra, hogy ki-ki a saját városában lakó iparosokat felkeresse és ezen hűzaggótló mintagyűjteményt vele megismertesse és ez által magának állandó vevőkört teremtsen. A nőiparra különösen felhívjuk a t. kartárs urak figyelmét, mivel ezt minden egyes kézimunkával foglalkozó háziasszony meg fogja szerezni.

Budapest, 1901 június hó.

6

Kiváló tisztelettel

Gerlach és Schenk, képző- és iparművészeti kiadók.

Megjegyezni óhajtjuk még, hogy a **Mintalapok teljes portómentességet** élveznek s így semmiféle költséget sem okoznak.

Pauchly Nándor G.-Rozsnyón keres és ajánlatokat direkté kér:

- 1 Pallas nagy lexicon 18 kötet bármilyen kötésben.
- 1 Pallas nagy lexicon 17—18. kötetét eredeti kötés, tiszta példány.
- 1 Lisznyai Kálmán, Tavaszi dalok.
- 1 Belky János, Törvényszéki orvostan (1895.).
- 1 Arany János összes munkái 12 kötet, eredeti díszkötés. 7

Hirdetések lapunk részére felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, V. ker. Kálmán-utca 2. sz.

Schön Adolf Zomborban keres és ajánlatokat direkté kér:

- 1 Márkus, Döntvénytár complet. 8
- 1 Márkus, Döntvénytár apart.
- 1 Gyulai, Budapesti Szemle 1—294.

Bizományunkban megjelent **Kerekes György: Vajda János élete és munkái** című műve. Bolti ára 4 korona 25%-kal. Mitán fenti könyvből összesen csak 100 példány készült, bizományba csak megrendelés esetén küldünk 1 példányt. Irodalmi tartalmánál fogva, minden tanintézet vevője ezen könyvnek. 9

Deutsch Zsigmond és társa.

Maurer Adolf Kassán keres ódon, de tiszta állapotban:

- 1 Corpus juris hungarici I—III. sorozatát eredeti kötésben. Ajánlatokat direkté kér. 10

Augusztus hó belépésre keresek egy fiatal keresztény segédet, ki a magyar és német nyelvet bírja.

Thiering Gyula,

(tulajdonos Mahr Árpád)

udv. könyvkereskedés

Sopronban.

11 2—1

Tessék előjegyezni

Kiadók figyelmébe!

Az iskolaidény közeledtével felkérjük, hogy gyors- és teherárúküldeményeket elszállítás végett

Brück és Társa

szállítóknak, VII., Dohány-utca 16. átadni, mivel mi e céget biztuk meg a nekünk szóló küldemények **kizárólagos** fuvarozásával.

Szeged, 1901. VI/25.

12 **Traub B. és Társa.**

Egy 37,000 lakossal bíró elsőrangú vidéki városban főgymnásium, főreáliskolával, megye székhelyvel stb. egy könyv-, papirkereskedés, nyomdával összekötött üzlet 40,000 kor. forgalommal 14,000 korona betéttel nőtlen ember társat keres.

Ajánlatok a «Corvina» kiadóhivatalához címzendők. 13 2—2

A t. kiadó urak figyelmébe ajánlom a ma már ritkaság számba menő Hunfalvy, Magyarország és Erdély című mű nagy kiadásához való — 146 drb — tulajdonomba átment **eredeti rézklikséket.**

Komoly reflektánsoknak tartalomjegyzéket, úgy szintén minta rézlenyomatokat készséggel küldök megtekintésre.

Tisztelettel

14 2—1 **Szilágyi Béla**

könyvkereskedése és antiquariuma Budapest, IV., Károly-körút 26.

Vidéki könyvkereskedő urakhoz!

Igen tisztelt kartárs úr!

Eladó tankönyveinek jegyzékét sziveskedjék először hozzám juttatni, mert a használható könyvekért a **legjobb árt** fizetem.

Kartársi tisztelettel

Herczka Árpád

15 1—6 Antiquarium Budapest, VII., Erzsébet-körút 18.

CLICHÉKET

hirdetések, árjegyzékek, könyvek, szak- és hírlap, egyáltalán **mindennemű nyomtatvány képes kiállítására számára** legjobb kivitelben és legolcsóbb áron elvállal és készít

FISCHER LIPÓT

chemigrafiai műintézet

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15. 16

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.